

Identitetens politiska funktion i konflikten mellan Israel och Palestina

Hur handlingar legitimeras/motiveras med identitet

Abstract

Är Israel-Palestina konflikten ett religiöst krig eller en politisk fråga? Det är denna fråga vi har som övergripande syfte att besvara i uppsatsen genom att studera hur olika dimensioner av identitet används i konflikten. För att göra det har vi studerat de olika parternas argumentation för rätten till landet, samt för några aktuella konflikthandlingar. Vi har analyserat officiella dokument, artiklar, intervjuer och uttalanden med en innehållslig idéanalys, som delar upp argumenten i ideologiska/religiösa och kognitiva. De aktuella handlingar vi tittat på är palestinsk terrorism/frihetskamp samt Israels byggande av en mur/staket runt Västbanken. Genom denna analys har vi kommit fram till att det främst är kognitiva argument som förts fram för att legitimera rätten till landet och handlingar i konflikten. Ser man på konfliktparternas argumentation verkar konflikten således snarare vara av politisk än ideologisk/religiös art.

Nyckelord: Israel, Palestina, identitet, konflikt

Antal tecken med blanksteg: 69 413

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Metodologi	2
2.1	Syfte och frågeställning	2
2.2	Perspektiv - konstruktivism	2
2.3	Teoretisk bas – diskursen om identitet	3
2.4	Material, metod och upplägg	4
3	Bakgrund	6
3.1	Bakgrund till konflikten.....	6
3.2	Palestinas identitets grundvalar	7
3.3	Israels identitets grundvalar.....	8
4	Analys: del I – Palestina	9
4.1	Rätten till land	9
4.1.1	Kognitiva argument	9
4.1.2	Ideologiska argument	11
4.2	Palestinsk terrorism/frihetskamp	12
4.2.1	Organisationer	12
4.2.2	Enskilda aktörer	14
5	Analys: del II – Israel.....	16
5.1	Rätten till land	16
5.1.1	Kognitiva argument	16
5.1.2	Ideologiska argument	18
5.2	Muren.....	19
5.2.1	Fakta om muren	19
5.2.2	Kognitiva argument	20
5.2.3	Ideologiska argument	21
6	Slutsatser.....	23
	Källförteckning.....	26

1 Inledning

Vi vill i denna studie undersöka vilken roll identiteten har spelat och spelar i konflikten mellan Israel och Palestina. Vi vill primärt undersöka hur identitet används för att legitimera och motivera olika handlingar politiskt. Båda parter i konflikten anser sig ha rätt till landområdet, och båda sidor ser sig som illa behandlade offer för den andra sidans handlingar. Konflikten innefattar en religiös aspekt då Israel är en judisk stat i ett muslimskt område. Något som bidrar till spänningarna mellan Israel och Palestina och mellan judar och muslimer är att båda har heliga platser i konfliktområdet. Jerusalem är en stad som har två viktiga helgedomar, en judisk och en muslimsk, klagomuren och klippmoskén. Utöver denna religiösa aspekt finns det även en politisk aspekt som är mycket viktig för konflikten, nämligen motsättningen mellan den muslimska världen och USA. Det stöd som USA givit till Israel ses hos många muslimer som en form av västerländsk imperialism. Det märks här att det finns många olika dimensioner i denna konflikt, och att flera av dem handlar om en identitet. Vi tror att konflikten mellan Israel och Palestina därför är mycket intressant att studera ur ett identitetsperspektiv. Det finns olika faktorer som påverkar konflikten, både politiska och religiösa, och vi tror att den politiska ledningen även använder identiteten för att legitimera politiska handlingar.

2 Metodologi

Vi vill i detta kapitel redogöra för vår metodologi. Vi börjar syfte och frågeställning i stycke 2.1. I stycke 2.2 följer en redogörelse för vårt perspektiv. I stycke 2.3 gör vi några nedslag i diskursen om identitet, samt ger vår syn på identitet. Slutligen följer stycke 2.4 som behandlar metod, material och upplägg.

2.1 Syfte och frågeställning

Vårt syfte är att undersöka hur identitet används för att legitimera eller motivera handlingar i en konflikt. Vi är främst intresserade av att undersöka vilka aspekter eller dimensioner av identiteten som lyfts fram. Vi gör vår undersökning i konflikten mellan Israel och Palestina, då det här finns starka identiteter i strid mot varandra. Konflikten framställs ofta som en konflikt mellan judar och muslimer, och därför per se som om den har en religiös förankring. Vi har som övergripande syfte att ta reda på om det är en religiös konflikt eller inte. Detta vill vi göra genom att ta reda på huruvida det främst är den religiösa dimensionen av identitet eller den kognitiva dimensionen, det vill säga den som bygger på empiriska händelser, som används för att legitimera handlingar. Vi vill i analysen undersöka hur politiska grupper, både eliten och andra grupperingar och organisationer, använder identitet för att legitimera och motivera sina handlingar i konflikten. Vår frågeställning lyder: Hur används olika dimensioner av identitet för att 1: legitimera och motivera konfliktparternas anspråk på rätten till landområden i området Israel/Palestina, och 2: för att legitimera och motivera politiska handlingar i konflikten.

2.2 Perspektiv - konstruktivism

Vi utgår från ett konstruktivistiskt perspektiv och vill därför börja med att klargöra hur detta ser ut. Ur ett konstruktivistiskt perspektiv ses identitet som någonting som ständigt skapas och omskapas, och identitetskonstruktion ses som en ständigt pågående process. Verkligheten både formar och formas av individen. Identitet är således varken en fast naturgiven egenskap hos individen eller ett fritt val. För att förstå individens handlande måste man därför titta både på individplanet och på strukturerna, och undersöka samspelet mellan individ och struktur (Kinnvall 2003: 12). Konstruktivismen tror att det finns en materiell

verklighet som både främjar och begränsar socialt handlande (Aggestam 1999: 32), och försöker visa samspelet mellan agent och struktur genom att definiera dem som ömsesidigt uppbyggande (Aggestam 1999: 35). Konstruktivismen kan belysa hur politiska aktörer anknyter till den materiella och sociala världen, ger den mening och bygger ramverk för förståelsen av den. Dessa ramverk anses dock ha sitt ursprung i det allmänna medvetandet. Den sociala verkligheten består av tolkningsramar för verkligheten, vilka utgörs av olika bruk och institutioner. Dessa skapas och återskapas kontinuerligt i samspelet mellan individer och de sociala strukturerna (Aggestam 1999: 33). Enligt ett konstruktivistiskt synsätt har både materiella och sociala element en inverkan på strukturer, men fokus läggs på de sociala strukturerna då dessa är viktigast för hur individen tolkar verkligheten (Aggestam 1999: 36). Det måste dock betonas att det inte finns en enhetlig konstruktivistisk syn, utan att det finns variationer mellan olika inriktningar inom konstruktivismen. Vi anser att konstruktivismen är ett lämpligt perspektiv för vår analys då vi tror att identitet i hög grad är en social skapelse.

2.3 Teoretisk bas – diskursen om identitet

Vi menar att identitet är det sätt på vilket individen ser sig själv och sin relation till andra. Det finns inte bara en identitet, utan flera lager och dimensioner av identiteter som överlappar varandra. Varje individ har en rad olika identiteter, t.ex. nationalitet, kön, arbete, intressen. Rangordningen mellan dessa olika identiteter kan förändras beroende på vilken kontext individen befinner sig i. Individen har både en privat identitet och del i olika kollektiva identiteter. I tider av oro och sociala omvälvningar finns en tendens att individen söker sig till vissa invanda identitetsgemenskaper som den känner att den har sina rötter i (Pettersson, Robertson 2003: 7). Sådana identiteter skulle kunna vara nationalitet eller religion. Det finns en rik diskurs om identitet, och vi vill här kort belysa en del av denna.

Jan Hjärpe menar att själva beskrivningen av vad konflikt handlar om och vilka dess parter är kan ha betydelse för våldets legitimering i konflikten. Han menar att det är nödvändigt att betona en bestämd tillhörighet, att renodla en identitet, för att kunna legitimera ett krig. De faktorer som är relevanta för konflikten måste betonas och de faktorer som skulle kunna bygga broar över konfliktgränsen måste tonas ned. Den ”andre” i konflikten demoniseras och avhumaniseras ofta för att skapa en dikotomi. Genom att en andre framställs som farlig, kan det egna handlandet legitimeras (Hjärpe 2004: 159-162)

Karin Aggestam, vars system vi använder i vår analys, har delat upp identitet i *kognitiva erfarenheter* och *ideologiska uppfattningar*. Den kognitiva delen av identiteten baseras på *historiska händelser* och *egna erfarenheter*. Dessa händelser fungerar sedan som en guide för individen. Tanken är att man lär av erfarenhet. Den ideologiska delen bygger däremot på *värderingar* i stället för empiri. Ideologiska värderingar sätter upp ett ramverk för hur handlingar kan

tolkas och värderas samt motiverar och legitimerar handlingar. Både självbilden och bilden av andra formas sedan av dessa olika identiteter (Aggestam 1999: 47-48).

Yuval-Davis hävdar även hon att identiteter är bilder av ”vi” och ”dem”. Dessa bilder grundas på historiska myter om ett gemensamt förflutet. Hon menar att det även finns en föreställning om en gemensam framtid inbäddad i identiteter (Yuval-Davis 1997: 43).

Man ser att forskarna som presenterats ovan i hög grad delar synsätt på identitet och dess funktion, även om det finns vissa nyansskillnader dem emellan. Vi kommer att använda en bred tolkning av identitet och dess funktion, som vi tror skulle kunna accepteras av den större delen av de forskare som studerar identitet ur ett konstruktivistiskt perspektiv.

När vi talar om identitet i denna uppsats menar vi med detta främst den bild som en individ har av sig själv. Individens identitet består av flera subidentiteter, hon har alltså del i flera olika identiteter. Det finns både privata och kollektiva identiteter. De privata utgörs av uppfattningen om vilken roll och plats individen har i samhället eller en viss grupp, och de kollektiva av uppfattningen om vilken roll och plats en grupp har i en viss kontext. Dessa olika identitetsnivåer eller subidentiteter hänger samman och påverkar varandra. Identitet kan ha många olika markörer, som religion, språk och kultur. Vi intresserar oss i denna analys främst för kollektiva identiteter och hur dessa utnyttjas för politiska syften. När vi analyserar argumenten som förs fram för olika handlingar sorterar vi dem i dimensionerna kognitiv och ideologisk identitet.

Den *kognitiva* dimensionen av identiteten utgörs av historiska erfarenheter men innefattar även ett visst mått av politik. Historiska händelser används för att tolka samtida händelser och motivera handlingar. Här finns även fiendebilder som institutionaliserats, en fiendebild som bygger på tidigare erfarenheter, men inte längre behöver vara sann. Denna del av identiteten formas av alla de erfarenheter individen och gruppen gjort av ”den andre”.

Med den *ideologiska* delen av identiteten syftar vi på den breda ram av värderingar gruppen har som kan vara såväl politiska som religiösa. Det kan här exempelvis röra sig om religiösa idéer eller politiska doktriner. I konflikten vi analyserar skulle det kunna röra sig ideologier såsom islam, judendom eller sionism.

2.4 Material, metod och upplägg

Vi kommer att använda oss av både primär och sekundärmaterial. För att studera hur identiteter används av de olika parterna i konflikten kommer vi att använda oss av artiklar, nyhetsrapporteringar, intervjuer samt officiella uttalanden och dokument. Vid analyserandet och tolkandet av texten kommer vi främst att använda oss av en innehållslig idéanalys. Detta är en utveckling av argumentationsanalysen, som syftar till att identifiera och rekonstruera

argumenten som förs fram. Den innehållsliga idéanalysen söker utöver detta även identifiera ideologier som förekommer i argumentationen (Bergström, Boréus 2000: 154-155). I denna studie kommer den innehållsliga idéanalysen att användas för att identifiera olika dimensioner av identitet i stället för ideologier. Vi delar som ovan nämnts in identiteten i två dimensioner, kognitiv och ideologisk. Vid analyserandet av material kommer vi i huvudsak att använda oss av två frågor: 1. Motiveras/legitimeras argumentet/handlingen av kognitiva erfarenheter? 2. Motiveras/legitimeras argumentet/handlingen av ideologisk uppfattning? Med hjälp av dessa frågor kan vi sortera argumenten i dimensionerna kognitiv och ideologisk identitet.

I kapitel tre ges en historisk tillbakablick över konflikten uppföljd av en presentation av grunddragen i Palestinas och Israels kollektiva identiteter. I kapitel fyra och fem analyseras palestinsk respektive israelisk argumentation. Först presenteras och analyseras i vardera kapitel de argument parterna lägger fram för rätten till landet, då detta är en central fråga och grunden för konfliktens existens. Vi har utöver detta valt att analysera en aktuell händelse för vardera konfliktpart. Vi har här valt att inte enbart fokusera på den politiska elitens agerande utan även på andra politiska grupper och nätverk då deras aktioner i många fall har stor betydelse för konflikten. I Palestina finns inte heller på samma sätt som i Israel en stark stat vars agerande kan analyseras, utan främst nätverk och organisationer. De fall vi har valt för vår analys, utöver de båda parternas syn på rätten till land, är palestinsk terrorism/självordsattentat och israels byggande av en mur/staket. Vi har valt dessa fall då de är aktuella samt har stor påverkan på konflikten. Att analysera terroristers/frihetskämpars argumentation är dessutom intressant då terrorism är ett stort internationellt problem som ständigt ökar i betydelse och utbredning. Slutsatserna av analysen presenteras i kapitel sex.

3 Bakgrund

Vi inleder detta kapitel med en kort historisk överblick över bakgrunden till konflikten i stycke 3.1 för ökad förståelse för situationen i konfliktområdet. Efter detta följer i styckena 3.2 och 3.3 en överblick av händelser och tankar som är centrala för självbild och olika identiteter i Palestina och Israel. Vi lyfter fram de religiösa motiv och myter, ideologier och historiska händelser som haft en central roll, och sorterar dem i dimensionerna ideologisk och kognitiv identitet. Vi lyfter här bara fram grova huvuddrag, och har inga anspråk på att ge en heltäckande bild av alla de faktorer och händelser som ligger till grund för identitetsskapandet.

3.1 Bakgrund till konflikten

Konflikten mellan Israel och Palestina som den ser ut idag började i och med utropandet av staten Israel 1948. Året innan hade FN genom resolution 181 antagit en delningsplan för det brittiska mandatet Palestina som gav araberna 44% av landet och judarna 55%. Den resterande procenten, Jerusalem, skulle administreras av FN. Vid Storbritanniens tillbakadragande utropade sioniströrelsens ledare David Ben-Gurion omedelbart staten Israel. Dagen efter gick de arabiska grannländerna till attack mot den nya staten. Under det kommande året utökade Israel sitt landområde till 77% av det gamla Palestinamandatet samtidigt som den palestinska befolkningen drevs på flykt (Eriksson 2004: 20-21). Under Sexdagarskriget 1967 utökade Israel sitt territorium av Palestinamandatet ytterligare genom att ockupera de palestinska områdena Västbanken, Östra Jerusalem och Gazaremsan (FN 1994: 9). Som ett resultat av att ett israeliskt militärfordon dödade fyra civila palestinier utbröt 1987 det första palestinska upproret, intifadan, med massdemonstrationer och attacker mot israelisk militär. Intifadan varade till 1992 då palestinerna lovades självstyre och israeliska tillbakadraganden. 1995 ingicks Oslo II-överenskommelsen som innebar att Västbanken delades i tre zoner. Denna indelning ledde till att palestinerna isolerades i små enklaver omgivna av israeliska bosättningar och vägspärrar. Det palestinska samhället hade därför dåliga förutsättningar för att fungera och kritiken växte från båda sidor. Trots att PLO, Palestinian Liberation Organization, tagit avstånd från våld fortsatte Islamiska Jihad och Hamas den väpnade kampen på den palestinska sidan och 1993 utfördes de första självmordsbombningarna (Eriksson 2004: 36-41). 2000 inleddes en andra intifada, Al-Aqsa-intifadan, till följd av att Ariel Sharon tillsammans med israelisk polis besökte moskéområdet på Tempelberget i östra Jerusalem. Striderna blev mycket våldsamma med flera självmordsattacker och många döda, flest palestinier (ibid:

44-51). För att skydda sig mot självmordsbombare började Israel 2002 bygga en mur runt sina bosättningar. Muren går dock in på palestinskt område och hindrar palestiniernas rörelsefrihet. Den fortsätter att byggas än idag trots att den enligt Internationella Domstolen i Haag strider mot internationell lag och därför skall rivras (MidEast Web).

3.2 Palestinas identitets grundvalar

Den palestinska identiteten har till stor del skapats av konflikten med Israel (Kimmerling, Migdal 2003: xxvi), innan dess såg sig palestinierna främst som en del i den arabiska identiteten. Befolkningen är idag splittrad mellan vad som kallas israeliska araber och palestinier. Israeliska araber är de palestinier som stannade kvar i Israel och blev israeliska medborgare medan palestinierna idag utgörs av dem som bor i de palestinska delarna av det forna brittiska mandatet samt de palestinska araber som flydde till andra länder (Goldscheider 2002: 21). Vi kommer här främst att diskutera palestiniernas identitet då de israeliska araberna allt mer identifierar sig med denna identitet i stället för sin israeliska nationstillhörighet (Goldscheider 2002: 83).

Kognitiv identitet: Den palestinska identiteten har främst kognitiva drag. Centralt är åminnelsen av *al-Naqba*, ”katastrofen”, skapandet av staten Israel (Aggestam 1999: 62f). Efter spridningen av befolkningen började man minnas tiden innan *al-Naqba*, och Palestina ses i ljusa bilder som *the Lost Garden* i kontrast till flyktinglägrens misär (Kimmerling, Migdal 2003: 233). Både *al-Naqba* och Sexdagarskriget 1967 har tillsammans med uppfattningen att de behandlas som folk av lägre status sen konflikten början gett palestinierna en känsla av förtvivlan, lidande, förnedring och orättvis behandling (Bersamian 2003: passim). Dessa upplevelser har skapat en palestinsk självbild först som *feday*, en helig självuppoffrande krigare, och sedan alltmer som *sumud*, överlevare och *shahid*, martyrer även kallade ”stenens barn”, då *shahid* ofta refererar till de stenkastare som kämpat under intifadorna (Kimmerling, Migdal 2003: 243). Även fiendskap med judar återfinns i den kognitiva identiteten då den grundas på hur judarna har behandlat de palestinska araberna snarare än på antisemitism (Bersamian 2003: 74).

Ideologisk identitet: Den ideologiska dimensionen av identiteten fanns till en början främst på det politiska planet i form av vänstertänkande, då man kämpade för social jämställdhet och rättvisa, samt anti-imperialism (Aggestam 1999: 63-64). Numera har dock religionen fått en större plats i identiteten, då i form av mer eller mindre extremistisk islamism (Kimmerling, Migdal 2003: 307-309).

3.3 Israels identitets grundvalar

Judarna har en lång historia och religiös tradition. Då Israel är en judisk stat är den judiska identiteten viktig i landet. Det har även tillkommit nya erfarenheter sedan staten Israel skapades.

Kognitiv identitet: Den kognitiva gruppen innehåller det judiska folkets historiska och politiska upplevelser. Här finns bl.a. de upplevelser av förtryck och förföljelse som judarna upplevt under diasporan de senaste två tusen åren, förintelsen och skapandet av staten Israel. En stor del av den äldre historien har en mytisk karaktär, och gamla händelser som massjälvmordet vid Massada skulle kunna ses både som en religiös/mytisk händelse och som en historisk/politisk händelse. Detta innebär att de delvis även faller mellan våra definitioner av dimensionerna kognitiva och ideologiska identitet. Två moderna händelser har givit upphov till instiftandet av helgdagar: förintelsen, *Shoah*, och upprättandet av staten Israel, självständighetsdagen. Dessa händelser har spelat en betydande roll för judisk identitet. Många gav t.ex. efter förintelsen upp sin religiösa tro, med motiveringen ett en gud som tillåtit detta inte kan accepteras (Jansson 1999: 231-232). Detta kan ha bidragit till en mera politisk syn på vikten av ett eget land. Mycket har även hänt som påverkar den kognitiva identiteten sedan staten Israel skapades, t. ex. upplevelsen att ha en egen stat och konflikterna den haft med sina grannländer.

Ideologisk identitet: Den ideologiska gruppen av erfarenheter innefattar en mångfald av religiösa myter och traditioner som ständigt nytolkas och återupplevs rituellt. Här finner man tanken på att judarna är guds utvalda folk och den starka kopplingen till det religiösa hemlandet. Den religiösa högtiden *Pesach* är central inom judendomen, här firas uttåget ur Egypten, friheten från slaveri, och början på vandrigen mot det utvalda landet. Denna högtid har även fått en politisk innebörd med den traditionella *Pesach* hälsningen ”nästa år i Jerusalem”. Under diasporan var detta en symbol för en önskan om ett eget område i Jerusalem, och kanske kan man finna en grund till sionismen i denna tradition (Jansson 1999: 230).

4 Analys: del I – Palestina

4.1 Rätten till land

Denna analys kommer till största del utgå från Palestinas självständighetsförklaring från 1988. I detta dokument utropas staten Palestina, vilket indirekt innebär att författarna anser de palestinska araberna vara de rättmätiga invånarna till det landområde de kräver. Argumenten för varför de är det bör då rimligtvis också finnas med. Palestinas tredje konstitution från 2003 kommer också att användas till viss del. Först kommer de kognitiva argumenten att presenteras, följt av de ideologiska. Då de kognitiva argumenten är starkt knutna till Palestinas och det palestinska folkets historia kommer det i detta avsnitt även att finnas med historiska redogörelser.

4.1.1 Kognitiva argument

Palestine[...]is where the Palestinian Arab people was born, on which it grew, developed and excelled. Thus the Palestinian Arab people ensured for itself an everlasting union between itself, its land, and its history (Declaration of independence 1988).

Folkets historiska anknytning till landet är ett av de viktigaste kognitiva argumenten som förs fram. Dagens palestinier härstammar från kanaanéerna och filistéerna. Kanaanéerna är de tidigast kända invånarna i Palestina och dagens Israel och tros ha kommit till landet runt 3000 f. Kr. medan filistéerna började bosätta sig i landet runt 1200 f. Kr., då i de södra delarna. Namnet Palestina härrör ursprungligen från filistéerna. Under 600-talet införlivades Palestina med det arabiska väldet och kanaanéerna och filistéerna blev nu palestinska araber allteftersom de konverterade till islam och övertog arabiska seder och traditioner (Tessler 1994: 69). Det kan följaktligen hävdas att det palestinsk-arabiska folket faktiskt föddes i Palestina och att de har den historiska rätten till landet då de var där först. Mycket av den tidiga historien innan konflikten mellan israeler och palestinier som den ser ut idag framträder mer eller mindre explicit i självständighetsförklaringen. Det som används främst är anspelningarna på hur man ståndaktigt och hjältemodigt alltid stannade kvar i landet trots hot och utländska makters kontroll över det.

And in generation after generation, the Palestinian Arab people gave of itself unsparingly in the valiant battle for liberation and homeland. For what has been the unbroken chain of our people's rebellions but the heroic embodiment of our will for national independence. And so the people was sustained in the struggle to stay and to prevail. (Declaration of independence 1988)

Denna kamp för självständighet som det talas om kommer sig av att Palestina först styrdes av det romerska och sedan av det bysantinska imperiet innan araberna tog kontrollen över landet (Tessler 1994: 69). I slutet av 1200-talet erövrades Palestina av mameluckerna och förblev under deras styre fram till 1517 då det föll i det turkiska Ottomanska rikets kontroll och förblev så fram till första världskriget (Tessler 1994: 94-95). Efter krigsslutet beslöt Nationernas Förbund att Palestina skulle styras genom ett brittiskt mandat (Eriksson 2004: 16-17). Mandatet överlämnades dock i FN:s kontroll 1948 och delades då upp mellan palestinska araber och judar (Eriksson 2004: 19-20). Som märkts här har Palestina under större delen av sin historia inte varit ett självständigt land utan har i stället styrts av utländska makter. Trots detta har de palestinska araberna, kanaanéernas och filistéernas ättlingar, alltid varit kvar i landet samt kämpat för självständighet, vilket märktes i det tidigare citatet, och bör därför enligt palestinierna själva vara landets rättmätiga invånare.

Det hänvisas dock inte enbart till folkets historia utan även till historiska dokument och överenskommelser. Bland annat artikel 22 i Nationernas Förbunds fördrag från 1919 och Lausanne-avtalet från 1923 som ger alla arabiska territorium, inklusive Palestina, frihet som självständiga nationer (Declaratin of Independence 1988). FN-resolution 181 från 1947 ses av palestinierna som en "historisk orättvisa", eftersom den till viss del tar ifrån den palestinska befolkningen dess land, men används likväl för att legitimera deras rätt till en egen stat då resolutionen de facto även ger de palestinska araberna ett visst landområde samt deras rätt till suveränitet. Även senare FN-dokument används då de ger palestinierna rätten att återvända till sina ursprungliga hem (Declaratin of Independence 1988). Detta kan tolkas som att landet rättmätigt tillhör palestinierna och inte judarna. Palestiniernas kognitiva argument kan sammanfattas i citatet:

Now by virtue of natural, historical and legal rights, and the sacrifices of successive generations who gave of themselves in defense of the freedom and independence of their homeland; in pursuance of Resolutions adopted by Arab Summit Conferences and relying on the authority bestowed by international legitimacy as embodied in the Resolutions of the United Nations Organization since 1947; [...]the Palestine National Council[...]hereby proclaims the establishment of the State of Palestine on our Palestinian territory with its capital Jerusalem (Al-Quds Ash-Sharif). (Declaration of independence 1988)

4.1.2 Ideologiska argument

Det faktum att kanaanéerna och filistéerna ursprungligen var hedningar och senare konverterade både till judendomen, kristendomen och islam (Tessler 1994: 69) märks i självständighetsförklaringen. Självständighetsförklaringen både inleds av avslutas med "In the name of God, the Compassionate, the Merciful" (Declaration of Independence 1988). Det specificeras dock ingenstans i vilken guds namn det är, även om citatet troligtvis är hämtat från Koranen. I stället märks alla de tre tidigare nämnda religionerna. Palestina är således inte ett land för bara en religion utan ett land för alla monoteistiska religioner. Detta sägs bland annat även i den senare konstitutionen. I konstitutionen märks dock att islam idag är den största religionen. Islam skall enligt konstitutionen vara landets officiella religion även om övriga monoteistiska religioner skall respekteras och vara jämställda med islam (The constitution of the state of Palestine 2003: article 5). Landets lagar skall dock grundas på islams lagar enligt *sharia* (The constitution of the state of Palestine 2003: article 7). Att alla monoteistiska religioner skall vara tillåtna och jämlika kan bero på att befolkningen inte har bara en religion utan att det fortfarande bland palestinierna finns minoriteter även av andra religioner, främst kristendom. Skulle då enbart islam användas för att kräva landet skulle inte hela befolkningen inkluderas i den rätten. Att det är just de monoteistiska religionerna som skall respekteras kan naturligtvis också kopplas till detta faktum men även till att monoteismen är central inom islam, som trots allt är den religion majoriteten av befolkningen bekänner sig till.

Förutom religion förekommer det i texten hänvisningar både till politiskt vänstertänkande, som är en del av palestiniernas ideologiska identitet, och till högre normkällor. För att hävda rätten till landet är det dock främst högre normkällor och allmänt accepterade ideologier som används. Med högre normkällor menar vi normer som en majoritet kan hålla med om. Detta märks bland annat i citaten:

[...]in exercise by the Palestinian Arab people of its rights to self-determination, political independence and sovereignty over its territory, the Palestine National Council, in the name of God, and in the name of the Palestinian Arab people, hereby proclaims the establishment of the State of Palestine. (Declaration of independence 1988)

Despite the historical injustice inflicted on the Palestinian Arab people resulting in their dispersion and depriving them of their right to self-determination, following upon U.N. General Assembly Resolution 181 (1947), which partitioned Palestine into two states, one Arab, one Jewish, yet it is this Resolution that still provides those conditions of international legitimacy that ensure the right of the Palestinian Arab people to sovereignty. (Declaration of Independence 1988)

I dessa citat vädjas det dels till tanken om rätten till suveränitet och självbestämmande som numera är en allmänt accepterad tanke i det internationella systemet. Detta märks främst i det första citatet där det antas att rätten till självbestämmande och suveränitet gör det legitimt att utropa en egen stat. Dessa

tankar ger således palestinierna rätten till en egen stat. Men staten måste ha ett landområde. Här kan man naturligtvis återvända till den historiska rätten till just det här landet som har diskuterats tidigare. På det ideologiska planet hänvisas det även till FN och den allmänt vedertagna normen att FN är högst beslutande vad det gäller internationella relationer samt vad som är och inte är legalt att göra i det internationella samhället. FN har i den nämnda resolutionen beslutat att palestinierna har rätt till det landet de kräver som sitt. Då FN kan ses som en högre normkälla för agerande bör det av FN tilldelade landet således rättmätigt tillhöra de palestinska araberna.

4.2 Palestinsk terrorism/frihetskamp

Vi vill i detta stycke analysera hur de palestinska organisationer som utför självmordsattentat legitimerar och motiverar sin kamp. Vi är medvetna om att det är svårt att kategorisera dessa grupper, då de av en sida ses som terrorgrupper, och av den andra som frihetskämpar. Vi tar ingen ställning i denna fråga, utan väljer att kalla dem politiska organisationer. Vi kommer först att titta på organisationerna och dess officiella hållning, och sedan på enskilda individer. Vi vill med denna uppdelning även se om det finns en skillnad i retoriken hos den enskilde martyren och organisationen. Vi har främst använt oss av artiklar och intervjuer (utom för Hamas, där vi hade tillgång till ett manifest). Det har varit svårt att hitta intervjuer, och vi har därför varit tvungna att använda några som skrevs för ca 2-3 år sedan. Vi anser dock inte att detta är ett problem, då de fortfarande belyser hur argumentation har förts under början av 2000 talet, och vi inte har intentionen att ge en bild av just 2005 års argument.

4.2.1 Organisationer

Hamas. Hamas är en av de största organisationerna i Palestina som kämpar mot Israel med självmordsattentat. Vi har analyserat Hamas manifest från 1988. I detta anges både ideologiska och kognitiva skäl för kampen mot Israel. De kognitiva skälen är dock klädda i en mycket ideologisk retorik. Hamas säger också explicit att konflikten är av religiös karaktär, "It is necessary to instil in the minds of the Moslem generations that the Palestinian problem is a religious problem, and should be dealt with on this basis" (Hamas artikel 15). Det finns således få explicita kognitiva argument, de kognitiva argumenten förs fram med en så ideologiserad fiendebild att de blir närmast ideologiska, men man kan i många fall implicit ana de kognitiva erfarenheterna som ligger till grund för argumenten.

Ideologiska skäl: I Hamas covenants första artikeln finner man utsagan att organisationens program är islam; "The Movement's programme is Islam. From it, it draws its ideas, ways of thinking and understanding of the universe, life and man". Den religiösa retoriken genomsyrar hela texten och på flera ställen finns insprängda koranverser. Ett av de ideologiska huvudargumenten finner vi i artikel 11, som

säger att Palestina är en islamisk helgedom, helgad åt framtida generationer av muslimer fram till domedagen. Nationalism lyfts fram som en del av de religiösa plikterna. En fiende får inte gå på muslimskt land, och motstånd mot fienden lyfts fram som varje muslims plikt (artikel 12). I artikel 13 står att ett övergrepp mot någon del av Palestina är ett övergrepp på religionen. Dessa ideologiska huvudargument och en religiös retorik vävs samman med kognitiva argument. I artikel 10 står det att Hamas kommer att kämpa för de förtryckta och bekämpa orättvisa. Här framställs kampen som en kamp om rättvisa. Synen på Israel präglas av en grov antisemitism. Hamas talar om en "världssionism" som stöds av imperialistiska makter, och arbetar efter en speciell plan som är skriven av "the Elders of Zion". Sionisterna hävdas ha som mål att först vilja ta hela Palestina och sedan utöka sitt område ännu mera "The Zionist plan is limitless. After Palestine, the Zionists aspire to expand from the Nile to the Euphrates. When they will have digested the region they overtook, they will aspire to further expansion, and so on" (Hamas artikel 32). Hamas har således en mycket stark fiendebild, det handlar inte bara om specifika brott som har förrättats av fienden, utan fienden har blivit avhumaniserad och demoniserad, fienden är den "onde sionisten". Vi ser generellt att Hamas har en mycket stark betoning på ideologiska argument, och att dessa främst är av religiös art.

Al-aqsa martyr brigaden. Al-Aqsa brigaden är en väpnad motståndsgrupp som står för en stor del av attackerna mot Israel. Al-Aqsa brigaden är knuten till Yasir Arafats sekulära organisation al-Fatah (Council on foreign relations). Vi har inte hittat något officiellt program eller webbsida för organisationen. Vi kommer därför att utgå från intervjuer med två av dess ledare, Ibrahim Abayat, och Jihad Ja'Arie, för att få en bild av organisationen.

Kognitiva argument: Abayat menar att brigaden är en motståndsrörelse som kan legitimera sin verksamhet med FN:s Genèvekonvention. Så länge det finns israeliska bosättare i Palestina är motstånd legitimt. Synen på självmordsattentat varierar mellan ledarna för Al-Aqsa. Abayat menar att självmordsattentat i Israel är oacceptabla för Al-Aqsa, "These operations are completely unacceptable to us in Al Aqsa", men att det dock har en viss legitimitet eftersom det palestinska folket utsatts för brott från Israel. Ja'Arie hävdar i stället att självmordsattentat är en nödvändighet då detta är enda sättet för dem att utsätta Israel för samma skräck och lidande som den palestinska civilbefolkningen utsätts för: "We had no choice but to take measures and appropriately respond to the large military operations" (Frontline). Dessa som båda år 2002 var ledare för Al-Aqsa brigaden, angav bara kognitiva skäl för sin verksamhet.

Islamisk Jihad. Islamisk Jihad är en grupp löst sammansatta fraktioner uppdelade i celler. Grundarna tillhörde muslimska brödrskapet i Palestina, och inspirerades av revolutionen i Iran. Israel ses av organisationen som en manifestation av västerländsk imperialism (BBC News 1). Vi har inte heller hittat någon officiell sida eller text från Islamisk Jihad, och tänker därför använda en av dess ledare under början av 2000 talet, Ali Safuri, för att få en bild av organisationen.

Kognitiva skäl: Safuri använder få kognitiva argument för att legitimera organisationens verksamhet, men nämner dock att israelerna satt skräck i den

palestinska befolkningen, och att de attackerat enkla obeväpnade palestinska hem med pansarvagnar och flygplan. Han säger: "I too have a right to my country. I will fight until I remove the occupation totally from Palestine". Detta uttalande kan ses både som ideologiskt och kognitivt. Det vilar på kognitiva erfarenheter, han har blivit utkörd från "sitt" land, men argumentationen för rätten till land kan vara av ideologisk art.

Ideologiska skäl: Safuri använder något fler ideologiska argument. Han säger att Palestina är ett helgat land, något som anspelar på islam: "This is pure and sanctified land". Palestina lyfts fram som palestiniernas sanna hemland som blivit ockuperat av Israel. Här ser man ett drag av ideologi, palestinierna är de rättmätiga invånarna och israelerna ockupanter. Han betonar att det är israeler och amerikaner som är terrorister och inte de palestinska grupper som bekämpar dem: "They are the terrorists, we are not the terrorists. We're not terrorist" (Frontline). Ledarna för Islamisk Jihad för främst fram ideologiskt färgade argument för att legitimera sitt handlande. Rätten till landet är central, och motiveras med religiösa argument. Man måste dock beakta att dessa uttalanden kommer från en kort intervju, vilken inte främst rör organisationens handlingars legitimitet. Hade intervjun rört just legitimitet hade man kanske fått andra argument.

Dessa tre stora palestinska organisationer som utövat självmordsattentat betonar som ovan framgått olika argument för sin verksamhet. Vi har även kunnat se att det inom t.ex. Islamisk Jihad inte råder full konsensus inom gruppen. Vi anser att det kognitiva argument främst verkar föras fram för att legitimera verksamheten utåt, medan de ideologiska argumenten främst förs fram för att motivera verksamheten inåt. Det är ganska naturligt att religiösa skäl främst appellerar till troende av samma religion, medan rationella kognitiva argument är bättre för att övertyga utomstående

4.2.2 Enskilda aktörer

Vi har läst intervjuer med individer som planerat eller försökt utföra självmordsattentat. Flera artiklar innehåller både refererat av intervjun och direkta citat från de intervjuade. Vi får en inblick i individens egna upplevelser och motiven till dådet, och den retorik som officiellt följer och legitimerar det.

Mahmud Kaddusi/Hamas. Mahmud kommer från en familj som håller hårt på muslimska regler och tidebön.

Kognitiva argument: Han hävdar att han vid 12 års ålder var med då två av hans klasskamrater skjöts ihjäl av israeliska trupper. Mahmuds bröder slöt sig till Hamas, och vid 14 års ålder även Mahmud. Han hävdar att han redan då beslöt sig för att bli martyr. Han anger som skäl för detta beslut bl.a. att han ville hämnas sina vänner och hedra sin familj.

Ideologiska argument: Han anger kärlek till Allah, som lovar offervilliga en direkt väg till paradiset, som främsta skäl för att ha valt att bli martyr. Hamasledarna skall ha haft en viktig roll och stärkt honom i hans övertygelse att bli martyr. Martyrskapet följer en speciell mall, Martyren spelar in en avskedsvideo, laddad med religiösa symboler, ber och mediterar. Mahmud står i

avskedsvideon med ett gevär i ena handen och koranen i den andra, framför en bild av Klippmoskén i Jerusalem (Follath).

Thaura Hamuri / islamisk Jihad. *Kognitiva Erfarenheter:* Thauras föräldrar har sagt till henne att man aldrig får acceptera en ockupation, hennes namn (Thaura) betyder revolution på arabiska. Hon lyfter fram en händelse ur barndomen då hennes far blev förödmjukad och hotad med pistol av israeliska trupper vid en Checkpoint som en nyckelupplevelse. Hon påstår att hon redan vid denna händelse beslöt sig för att utföra ett självmordsattentat. Hon hävdar att några av hennes vänner och en släkting blivit skjutna av ockupationsmakten. *Ideologiska argument:* Hon säger att hon vid tiden för attentatet läste mycket i koranen. Kort tid före utförandet av attentatet betraktade hon sig själv i spegeln med bomben på, kunde känna martyrskapet, och kände sig nära gud. Hon säger att hon då kände sig som Allahs brud. Dessa uttalanden kan ses som ett argument för handlingen, om de ses i samband med martyrbegreppet (Follath 2004).

Husam Abdo/Al-Aqsa. Hussam var bara 15 år vid försöket till självmordsattentat.

Kognitiva argument: Hussam anger två huvudskäl för att han ville utföra ett självmordsattentat: en av hans vänner hade blivit dödad (av texten framgår inte explicit vem som dödat hans vän, men det framstår som om det vore israeler), och han ville slippa skolan. Han säger vidare att israelerna orsakat hans föräldrar sorg och lidande, och därför skall även de, israelerna, känna samma sak.

Ideologiska argument: Hussam uttrycker få ideologiska argumentet, det enda argument som kan tolkas som ideologiskt är att han betonar att självmordsattentat inte handlar om självmord utan om martyrskap, "It's not suicide – it's martyrdom", något som kommer att föra honom till gud (Reynolds 2004).

Individerna som fattade beslutet att bli martyrer anger alla kognitiva skäl för detta. De anger även ideologiska skäl, men dessa är enligt oss sekundära. Ingen av de självmordsbombare vi läst intervjuer med har framfört enbart ideologiska skäl. I motsats till detta ser man att det finns fall där självmordsbombaren anger de ideologiska skälen som högst sekundära. Thabet Mardawi, som var medlem i Islamisk Jihad och rekryterade självmordsbombare, sa att det var lätt att hitta rekryter och att dessa inte behövde någon större religiös motivation, "We did not have talk to them about virgins waiting in paradise" (Barak, Harel). Naturligtvis har religionen en viktig roll i detta sammanhang; få är beredda att offra sina liv utan tron på en himmelsk belöning eller utan total uppgivenhet och brist på hopp. Men samtidigt kan man se att inget av fallen ovan anger endast ideologiska skäl. Bara ideologi, i detta fall främst islam, motiverar inte individer att utföra en terrorhandling av detta slag. Som fallet med Hussam Abdo tydligt visade ovan kan man se att det är mycket viktigt för individerna att se attentatet som just martyrskap och inte som självmord.

5 Analys: del II – Israel

5.1 Rätten till land

Liksom analysen av palestiniernas rätt till landet kommer även denna analys utgå från en självständighetsförklaring. Huvuddokumentet blir således Israels statsförklaring, Declaration of the state of Israel, från 1948, detta av samma anledning som i den tidigare analysen. Utöver statsförklaringen kommer även ett dokument presenterat av Israels utrikesministerium angående landets officiella hållning i frågan om vad palestinierna kallar ”de ockuperade områdena” och israelerna kallar ”de omtvistade områdena” på Västbanken, Gazaremsan och östra Jerusalem. Då Israel fortsätter att kontrollera dessa områden kan det antas att de anser sig ha rätt till dem. Vi hoppas därför i detta dokument finna Israels argument för varför dessa områden bör tillhöra Israel och inte Palestina. Som tidigare kommer inledningsvis de kognitiva argumenten att presenteras följt av de ideologiska. Inom båda dessa avdelningar kommer det först att diskuteras rätten till landet generellt och sedan rätten till de ockuperade/omtvistade områdena Västbanken och Gazaremsan.

5.1.1 Kognitiva argument

Precis som palestinierna anser sig israelerna ha historisk rätt till landet. Även israelerna anser Israel/Palestina vara platsen där folket fötts (Declaration of establishment of state of Israel 1948). Detta argument grundas troligtvis på legenden om hur Abraham, judarnas stamfader, bosatte sig i landet Kanaan nästan 2000 år f. Kr. Efter exilen i Egypten återvände judarna, nu med Moses som ledare, till Kanaan och grundade där staten Judéen. Under 700- och 500-talen f. Kr. fördrevs judarna från landet och det är nu som tanken om återvändandet till det lovade landet föds. Några judar stannade dock kvar i området men deras tidigare egna rike blev då en del av Palestina (Wright 1989: 9-10). Landet kan följaktligen ses som det judiska folkets födelseplats vilket skulle kunna ge judarna en historisk rätt till området. Problemet ligger i att det även, som vi påvisat tidigare, kan ses som det palestinsk-arabiska folkets ursprung. Det hänvisas även till modernare händelser för att hävda rätten till landet. Det som främst används här är dokument och överenskommelser. Israel menar att Balfour deklARATIONEN från den 2 november 1917, stärkt av Nationernas Förbunds mandat, sanktionerade de historiska banden mellan judarna och Israel och gav judarna rätten att

återuppbygga sitt nationella hem där (Declaration of establishment of state of Israel 1948). Balfour deklARATIONEN var ett brev från den brittiska utrikesministern Arthur Balfour till sionisterna med en försäkran om att briterna stödde etablerandet av ett judiskt "nationellt hem" i Palestina (Eriksson 2004: 17). Vad det gäller dokument hänvisas det även till FN-resolution 181 som delade Palestina mellan judar och palestinska araber. Detta ses som ytterliggare ett erkännande att judarna har rätten att etablera en egen stat i just det området (Declaration of establishment of state of Israel 1948). För att argumentera för rätten till en egen stat används även förintelsen under andra världskriget:

The catastrophe which recently befell the Jewish people - the massacre of millions of Jews in Europe - was another clear demonstration of the urgency of solving the problem of its homelessness by re-establishing in Eretz-Israel the Jewish State (Declaration of establishment of state of Israel 1948)

Rätten till ett eget land kan här hävdas genom att det för judarna inte är säkert i andra stater, vilket märktes inte minst under förintelsen. Förintelsen i sig kan dock svårligen användas för att kräva just landområdet Israel.

Vad det gäller Västbanken och Gazaremsan anser Israel inte dessa områden vara ockuperade utan omtvistade av den anledning att "[o]ccupied territories are territories captured in war from an established and recognized sovereign" (Israel Ministry of foreign affairs 2003). Enligt Israel var varken Västbanken eller Gazaremsan kontrollerat av en legitim och erkänd suverän stat innan Sexdagarskriget 1967 och kan därför inte ses som ockuperade. Att de bör tillhöra Israel och inte Palestina förklaras med judarnas historiska band till områdena och deras långa närvaro där (Israel Ministry of foreign affairs 2003). Israel säger dock i viss mening emot argumentet att områdena inte är ockuperade när man senare i texten vill legitimera sin fortsatta närvaro genom att hävda att "[o]ccupation is not, in and of itself, illegal. It does not violate international law[...]therefore[...]Israel's presence in the territories is not illegal" (Israel Ministry of foreign affairs 2003). Här medger man således implicit att territorierna faktiskt är ockuperade men säger samtidigt att det inte är olagligt och därför kan israelerna vara kvar. Israel vill även legitimera sin fortsatta närvaro dels genom att hävda att det varit omöjligt att förhandla med palestinierna om territorierna, dels genom att hävda att det aldrig funnits en självständig arabisk eller palestinsk stat i Palestina (Israel Ministry of foreign affairs 2003), vilket märks i den historiska redogörelsen i kapitel 4.1.1. Eftersom en självständig palestinsk stat aldrig har funnits kan judarna inte utgöra en kolonisationsmakt utan har samma rätt till landet som palestinierna. För att legitimera den fortsatta närvaron används även FN-resolution 242 från den 22 november 1967. I resolutionen sägs det att Israel skall dra tillbaka sina väpnade trupper från "territories occupied in the recent conflict" (FN-resolution 242: 8). Genom att endast säga "territorier" utan att specificera exakt vilka och inte heller argumentera för ett tillbakadragande till gränsen innan sexdagarskriget anser Israel att säkerhetsrådet erkänner de gamla gränserna vara felaktiga och Israels närvaro vara legitim, åtminstone i vissa delar av områdena.

By declining to call upon Israel to withdraw to the pre-war lines, the Security Council recognized that the previous borders were indefensible, and that, at

the very least, Israel would be justified in retaining those parts of the territories necessary to establish secure borders. (Israel Ministry of foreign affairs 2003)

Vilka områden som behövs för att skapa säkra gränser anges dock inte och inte heller exakt vad säkra gränser innebär. Vad som inte heller nämns är det faktum att resolutionen även understryker ”the inadmissibility of acquisition of territory by war” (FN-resolution 242: 8).

5.1.2 Ideologiska argument

Det finns religiösa kopplingar och anspelningar i statsdeklarationen. Om Israel sägs bland annat:

Here their [judarnas] spiritual, religious and political identity was shaped. Here they[...]gave to the world the eternal Book of Books[...]the people kept faith with it [hemlandet] throughout their Dispersion and never ceased to pray and hope for their return to it (Declaration of establishment of state of Israel 1948).

Argument som dessa kopplar ihop det judiska folket med landet Israel men kan dock vara svåra att använda för att legitimt hävda rätten till landet. Däremot talas det i statsdeklarationen om judarnas ”natural and historical right” till landet (Declaration of establishment of state of Israel 1948). Denna ”naturliga rätt” kan ses som en vädjan till de högre normkällorna angående allas rätt till självbestämmande och suveränitet. Detta är den troligaste tolkningen då det talats om just dessa saker tidigare i statsförklaringen, men argumentet kan även ses som en hänvisning till att landet lovats judarna, genom stamfadern Abraham, av Gud och att judarna därför innehar någon sorts självklar rätt till landet. Frågan är dock om man inte i så fall valt ”*divine right*” eller någonting liknande i stället för ”*natural right*”.

I argumentationen angående Västbanken och Gazaremsan används inte heller mycket ideologi för att hävda rätten till landet. Den ideologi specifik för judarna som används är kopplingen mellan judendomen och landet.

Jews have lived in Judea-Samaria (the West Bank) and Gaza Strip continuously for 4000 years since Biblical times and throughout the centuries since then. Jewish sovereignty there spanned 1000 years and those areas were the cradle of Jewish civilization. Many of the most ancient and holy Jewish sites, including the Cave of the Patriarchs (the burial site of Abraham, Isaac and Jacob), are located in these areas (Israel Ministry of foreign affairs 2003)

Då dessa band finns mellan judarna, den judiska kulturen samt judendomen och dessa landområden har judarna inte bara en historisk rätt att vara där utan även en rätt grundad på religion och ideologi då flera av judendomens heliga monument finns där och judendomen har sitt ursprung i just dessa områden. Utöver detta argument hänvisas det även till högre normer, vilket används främst för att

legitimera sättet Israel tog kontroll över områdena i fråga. Då hänvisas det till den allmänt erkända rätten till självförsvar. Man anser sig ha varit under attack av sina arabiska grannar. Innan krigsutbrottet hade det varit starka spänningar i regionen och när Egyptens president Nasser beordrade sina trupper in i Sinai samtidigt som irakiska trupper gick genom Jordanien mot Israel bröt kriget ut (Eriksson 2004: 28; Wright 1989: 27-28). Övertagandet av Västbanken och Gazaremsan är enligt Israel enbart en följd av självförsvaret och blir legitimt i ljuset av självförsvarets legitimitet (Israel Ministry of foreign affairs 2003), vilket dock strider mot FN-resolution 242 (se citat i kapitel 5.1.1).

5.2 Muren

Detta kapitel kommer att inledas med allmän information om muren som byggs runt Västbanken, detta för att ge en ökad förståelse för argumenten som kommer att presenteras. Analysen av argumentationen för muren kommer att utgå från Israels officiella hållning i frågan. Det finns naturligtvis även andra åsikter om muren bland israeler än den vi kommer att presentera här. Vi har valt att analysera just den officiella hållningen av den anledningen att det är den politiska eliten som beslutat att bygga en mur och därför bör ha starka argument för att kunna motivera och rättfärdiga ett sådant beslut. Först kommer den kognitiva aspekten att presenteras, dels hur den använts i motiverande syfte, dels hur den använts för att legitimera bygget i efterhand, uppföljd av den ideologiska aspekten.

5.2.1 Fakta om muren

Vad Israels bygge på Västbanken skall kallas är en omdiskuterad fråga. Israelerna själva kallar det för ”säkerhetsstaket” eller ”anti-terrorist staket” medan Palestinierna kallar bygget för en ”apartheidmur” eller ”annekteringsstaket” (Gavrilis 2004: 7). Vi kommer här att använda oss av benämningen ”mur”. Detta skall dock inte ses som ett sätt att ta ståndpunkt. Vi har valt den här benämningen då det är den benämningen Internationella Domstolen i Haag har valt att använda och anser vara den mest ackurata (ICJ 2004). Beslutet att bygga en mur längs den Gröna Linjen, gränsen från kriget 1949, togs av Israels regering i maj 2002 som ett resultat av de ökande självmordsattentaten på israeliskt territorium. Redan innan beslutet fattades var det omdiskuterat. Många på båda sidor motsade sig beslutet, israelerna för att muren slutligen skulle fastställa gränserna samt utelämna flera israeliska bosättningar. Palestinierna menade å sin sida att Israel i och med konstruerandet av muren skulle hindra den palestinska befolkningen att ta sig till sina arbetsplatser, få sjukvård samt hindra dem från att träffa släktingar på andra sidan muren då den på vissa ställen skulle gå rakt igenom städer. Palestinierna menade även att Israel med muren skulle annektera ännu mer av det palestinska området (MidEast Web 1). Murens planerade placering har sedan beslutsfattandet ändrats. Som det ser ut idag kommer 7% av det ursprungliga

palestinska området fortfarande att annekteras (MidEast Web 2). Konstruktionen av muren ser olika ut på olika sträckor. Den största delen av muren har formen av en 50-100 meter bred barriär med elektriskt stängsel, diken, taggtrådsstaket och en patrullväg. Där muren går genom palestinska bosättningar består den däremot av en betongmur (FN 2003: 3-4). Sedan bygget påbörjades har muren fått stor internationell uppmärksamhet. Den 8:e december 2003 lämnade FN in en begäran till Internationella domstolen i Haag angående ett rådgivande utslag om murens legala konsekvenser med hänsyn till Fjärde Genèvekonventionen samt relevanta FN-resolutioner (Begäran 2003:1). I sitt beslut från den 9 juli 2004 konkluderar domstolen att den del av muren som byggs på palestinskt område strider mot internationell lag. Bygget skall därför avbrytas samt skall de redan uppförda delarna rivas (ICJ 2004). Som en följd av prövningen antog FN:s generalförsamling den 20 juli 2004 en resolution med krav att Israel skall Internationella domstolens beslut (Eriksson 2004, s 57). Muren fortsätter trots det att byggas.

5.2.2 Kognitiva argument

Israels främsta argument för att bygga en mur är självförsvar. Detta backas till största del upp av kognitiva erfarenheter. Israel anser sig ha varit under ett direkt hot av palestinierna boende på Västbanken. De kognitiva argument som motiverar bygget är främst knutna till palestinsk terrorism och självmordsattacker, bland annat sägs det att "the only reason for building the fence is terrorism" (Israel diplomatic network: 2). För att argumentet skall bli mer hållbart presenteras empiriska fakta i form av antal döda och skadade i attacker utförda av palestinier sedan september 2000 (The state of Israel 2004: fråga 6). Sändaren vill här följaktligen framstå som saklig och vädja till läsarens logik, vilket innebär att man appellerar till läsarens intellekt och förmåga att dra slutsatser (Bergström, Boréus 2000: 89), förmodligen för att verka mer trovärdig. Det hänvisas även till andra kognitiva erfarenheter. Bland annat till det "anti-terrorist staket" som redan existerar runt Gaza-remsan. Detta staket anses vara lyckat då terrorister på senare år har upphört att infiltrera från Gaza, enligt Israel som ett resultat av staketet (The state of Israel 2004: fråga 1). Även här vädjas det alltså till logik med hjälp av kognitiva erfarenheter. Man presenterar resultaten från staketet runt Gazaremsan och lämnar sedan åt läsaren själv att dra slutsatsen att eftersom det staketet fungerat kommer även muren runt Västbanken att fungera.

Även för att legitimera murbygget används till största del kognitiva argument. Främst hänvisas det till de resultat muren har gett. Här vädjar Israel återigen till logik genom att presentera empiriska fakta i form av siffror över antal palestinska terrorattentat på israeliskt område. Man påpekar här att i det område där muren redan är på plats har antalet attentat minskat från 17 stycken under en niomånadersperiod till endast fem under ett helt år. Där det fortfarande inte finns någon mur har antalet attacker däremot ökat från tio stycken under samma niomånadersperiod till elva på ett helt år (Israel diplomatic network: 3). Att Israel inte använder sig av samma tidsperiod före och efter bygget kan dock tillföra

problem med legitimeringen. För att se hur antalet attacker minskar skadar det inte deras sak men när ökningen av attacker skall påvisas kan läsaren inte veta om det under hela det året man tog nioårsperioden från faktiskt förekom fler attacker än under det året som används som jämförelsepunkt. Antalet attacker kan således ha minskat även där det inte finns någon färdig mur. Ett annat sätt för Israel att legitimera muren är att avsäga sig ansvaret för den genom att skylla på palestinierna. Några exempel på detta är:

The only reason for building the fence is terrorism. In the past few years, the Palestinian leadership has committed themselves countless times to putting an end to terrorism[...]Yet the terrorism has continued unabated, since the PA has done nothing to stop this terrorism or to dismantle the terrorist infrastructure.” (Israel diplomatic network: 2)

The Palestinians have only themselves to blame for the anti-terrorist fence. The decision to build the anti-terrorist fence was taken only after other options were tried, but failed to stop the deadly terrorist attacks[...]Had there been no terrorism, Israel would not have been compelled to build a fence to protect its citizens. (The state of Israel 2004: fråga 2).

Muren ses alltså från israelisk sida som en sista utväg. Genom förhandlingar har israeler och palestinier kommit överens om att terrorismen skall bekämpas och stoppas. Då palestinierna, i detta fall främst PLO, enligt Israel misslyckats med detta anser sig den israeliska regimen med gott samvete ha legitima skäl att konstruera en mur för att hålla terroristerna ute från Israel. Skälen grundas på kognitiva erfarenheter av terrorism och förhandlingar. De är dock inte lika sakliga som de tidigare argumenten utan kan innehålla mer egna tolkningar från den israeliska sidan dels angående vad som är terrorism, dels vad som är en sista utväg. Även för att legitimera det fortsatta konstruerandet av muren efter Haagdomstolens utlåtande och den efterföljande FN-resolutionen används till viss del kognitiva argument. Det som sägs här är att Internationella domstolen i Haag inte anses vara den rätta platsen för att avgöra konflikten som enligt tidigare överenskommelser skall lösas genom förhandlingar (Israel diplomatic network:1). Domstolens åsikt går således att bortse från då den inte följer tidigare uppsatta förfaringsplaner.

5.2.3 Ideologiska argument

Det finns väldigt få argument i texten som är knutna till ideologi. De argument som går att härleda till någon sorts värdeuppfattning är sällan direkt knutna till en värdeuppfattning specifik för Israel utan hänvisar snarare till generellt vedertagna normer. Bland dessa återfinns ett argument som förs fram för att bygga muren, nämligen att muren indirekt kommer att leda till fred. Israel utgår här från att fred är någonting i sig gott och att detta är en allmän uppfattning i det internationella samhället i stort. Argumentet är ett svar på den kritik mot muren som antar att en sådan separering som en mur innebär kommer att förvärra situationen mellan konfliktparterna. Israel menar här att muren kommer att leda till upphörandet eller minskandet av palestinsk terrorism, vilket i sin tur kommer att leda till större

stabilitet i regionen. Då det blir lugnare kan parterna återvända till förhandlingsbordet och där ta fram en fredlig lösning på situationen (The state of Israel 2004: fråga 6). Muren har alltså ett i längden moraliskt och etiskt gott syfte och kan därför både motiveras och legitimeras. Även huvudargumentet för att bygga en mur, självförsvar, hänvisar till en generellt accepterad norm, nämligen tanken om rätten till självförsvar.

Bland de argument som används för att ignorera den Internationella domstolens utlåtande och den efterföljande FN-resolutionen som nämndes tidigare finns det några som är svårare att placera enbart i det kognitiva eller ideologiska facket då de starkt beror på Israels egna tolkningar situationen. Israelerna anser dels att domstolen inte tagit hänsyn till vad palestinierna har gjort utan bara klandrar Israelerna för resultatet av palestinierna agerande, det vill säga palestinsk terrorism. Frågan anses även ha varit vinklad till Palestinas fördel främst genom att FN använt ordet ”mur” som beteckning för bygget samt att Israel i förfrågan kallas för en ”ockupationsmakt” och de omtvistade områdena kallas ”ockuperade palestinska territorier”. Denna hållning sammanfattas bra i citatet

The question that was put to the Court not only reflects the UN General Assembly's tendentious and one-sided position on the subject, but it also ignores the problem of terrorism. (The state of Israel 2004: fråga 14)

Båda dessa argument hänvisar till historiska händelser och bör därför hamna i det kognitiva facket. Dock är det inte händelserna i sig som används för att legitimera handlingen i fråga utan egna värderingar och tolkningar. Då vi anser värderingar och inte kognitiva erfarenheter vara huvudargumentet för legitimeringen av det fortsatta bygget placerar vi dessa argument i den ideologiska gruppen.

6 Slutsatser

Val av metod, material och frågeställning är viktiga för resultatet av en forskningsuppgift. Vi tror att det som främst påverkat resultatet av vår analys är valet av frågeställning och tillgången till material. Vi anser att vårt analysverktyg fungerat väl för att svara på den fråga vi ställt. Dimensionerna ideologiskt och kognitivt är breda nog för att fånga upp alla argument som är centrala för frågeställningen, samtidigt som de sorterar argumenten i två tydliga och för frågeställningen relevanta grupper. Att analysverktyget bara har två dimensioner gör dock att vissa argument kan hamna mellan eller utanför dess ramar. Analysverktygets bredd ger oss möjlighet att analysera och tolka ett brett spektrum av texter och uttalanden, vilket medför ett stort ansvar hos oss vid analysen. Materialet är en faktor som påverkar resultatet av analysen. Hade utbudet av material varit större hade vi kunnat få en mer nyanserad bild av argumentationen. De officiella dokument vi använt ser vi som relativt oproblematiska för vår undersökning, då de har som mål att just föra fram en argumentation. Intervjuerna har varit mer problematiska då de inte alltid varit skrivna med intentionen att tydligt framföra en argumentation för handlingar. Det största problemet har varit att hitta intervjuer att analysera. Vi tror att det även kan finnas en skevhet i nyhetsförmedlingen, då medierna gör ett medvetet val gällande vilka nyheter som skall publiceras samt vilka individer och grupper som skall intervjuas. Vi har använt oss av olika tidningar från olika länder, och hoppas att detta delvis kan väga upp en eventuell skev nyhetsförmedling. Uppsatsen bör ses som ett nedslag i konfliktens täta väv. Den kan inte ge en allmängiltig bild av vilka argument alla grupper och individer på båda sidor använder. Den kan dock ge en inblick i hur argumentationen ser ut hos vissa grupper och individer vid specifika tillfällen. Eftersom vi försökt välja centrala individer och dokument i vår studie hoppas vi att den kan ge en intressant inblick, om än inte en heltäckande bild, av hur grupper och individer argumenterat i några centrala frågor i konflikten.

Vi har i uppsatsen främst undersökt kollektiva identiteter och hur de används i konflikten mellan Israel och Palestina. Ett undantag är analysen av palestinsk terrorism/frihetskamp där vi undersökt både kollektiva identiteter och individernas identiteter för att få en mer heltäckande bild. Vid letandet av material för de övriga analyserna läste vi igenom flera uttalanden av individer för att få en bredare bild av identitetens användning. Vi beslutade oss dock för att inte ta med dessa uttalanden i analyserna av den anledning att de endast upprepade det som stod i de officiella dokument vi använt oss av. Det hade även varit intressant att se om de identiteter vi studerat representerar befolkningarna i stort eller ej. För att göra detta hade vi dock varit i behov av ett omfattande primärmaterial bestående av enkätundersökningar eller intervjuer där delar av befolkningen fått svara på

frågor angående sina åsikter i de här frågorna. Det vore även intressant att se hur det Yuval-Davis kallar gemensam framtid (se kapitel 2.2) framträder i diskussionen. Används förhoppningar eller löften om en bättre framtid för att motivera och legitimera handlingar nu? Kanske är det inte den gemensamma historien som är det viktiga för att knyta samman människor utan längtan efter en bättre framtid.

Hjärpe menar att Osloplanen och "färdplanen" genom att utgå från att det finns två konfliktparter, israeler och palestinier, hjälper till att skapa en legitimitet för konflikten. Han hävdar även att det under åren för Osloprocessen fanns tendenser till att israeler och palestinier såg sig själva i ljuset av andra identitetsmarkörer än just israelit och palestinier, andra gränsöverskridande identitetsmarkörer lyftes fram. Detta fick inget stöd av den politiska ledningen som ville ha en konflikt och uppdelning mellan två tydliga grupper, en dualism som kunde legitimera konflikten (Aggestam 2004: 159-164). Denna dualism syns ofta i argumentationen, som försöker framställa den egna gruppen som god och den andra som ond. Detta är särskilt tydligt i den Israeliska diskussionen om muren. Israelerna framställs som omtänksamma fredssökande offer medan palestinierna framställs som osamarbetsvilliga terrorister. Detta märks både i officiella dokument och i uttalanden gjorda av den israeliska politiska eliten. Exempel på detta finns i citaten:

in addition to its efforts to ensure the security of its citizens, Israel attaches considerable importance to the interests of the local Palestinian residents (The state of Israel 2004: fråga 7)

it was not Israel who pursued a systematic policy of fencing out a neighbouring nation with a wall of rejection, while refusing for decades to recognize, negotiate, or make peace with it (Israel diplomatic network: 5).

Detta görs troligtvis för att väcka sympati hos läsaren för den egna saken och därmed få ökat stöd, samt för att motivera fortsatt kamp genom att få fienden att framstå som ond. Trots att denna dikotomi ofta har en relativt betydande roll i argumentationen har vi inte tagit upp den i detta arbete då vi har valt att fokusera på självbilden. Detta skulle dock kunna bli ett vidare forskningsprojekt för att till exempel se om det främst är självbilden eller fiendebilden som framträder i vissa situationer och i så fall vilken aspekt man använder när. Vi har i stället för att studera denna dikotomi hållit oss till motsättningarna mellan faktiska händelser och värderingar. Analyserna visar att det i texterna hänvisas väldigt lite till ideologi eller religion, och när det görs är det sällan dessa argument är de viktigaste i argumentationen. Även detta kan ses som ett försök av parterna att verka mer förtroendeingivande och sakliga i sin argumentation.

Det märks även tydligt hur parterna tolkar informationen och använder den selektivt för att gynna sina egna syften. Ofta används samma dokument av båda parterna för att för att legitimera sina krav eller handlingar. Parterna lyfter fram vissa stycken i dokumenten, medan andra stycken ignoreras då de inte är lika gynnsamma. Detta framträdde tydligast i argumentation för rätten till landet. Här används samma FN-resolutioner av båda sidor. I denna fråga hänvisar även båda

parter till folkets historiska koppling till landet. Detta kan man se i inledningarna till de båda statsförklaringarna:

Palestine, the land of the three monotheistic faiths, is where the Palestinian Arab people was born, on which it grew, developed and excelled. Thus the Palestinian Arab people ensured for itself an everlasting union between itself, its land, and its history. (Declaration of independence 1988)

ERETZ-ISRAEL [(Hebrew) - the Land of Israel, Palestine] was the birthplace of the Jewish people. Here their spiritual, religious and political identity was shaped. (Declaration of establishment of state of Israel 1948)

Båda grupperna har en lång och delvis gemensam historisk koppling till landet, och båda tolkar denna historia efter egna syften. Det förekommer även tolkningar av fiendens historia. Då belyses det som är ogynnsamt för fienden. Som exempel på detta kan nämnas att Israeler hävdar att det aldrig funnits en palestinsk stat då landet alltid varit styrt av utländska makter, och att palestinier därför saknar rätt till landet.

Vi har i analysen inte delat upp argumenten i två olika grupper utefter om de motiverar eller legitimerar handlingen eller åsikten då dessa olika typer av argument ofta flyter samman. Ett argument som skall motivera till handling kan till exempel även användas för att legitimera handlingen i fråga. Undantaget är analysen av Israels murbygge där en viss uppdelning förekommer. Den argumentation vi har studerat har dock främst handlat om att legitimera handlingarna. Argumentationen kan dock se olika ut beroende på om dokumentet eller uttalandet främst vänder sig till den egna gruppen eller till andra grupper. Skall den egna gruppen övertygas används troligtvis fler argument som fungerar motiverande, medan legitimerande argument är viktigare när man riktar sig till andra grupper.

Vi vill avsluta med att rekapitulera vår frågeställning och ge en sammanfattning av vad vi kommit fram till i denna uppsats. Hur anser vi då att olika dimensioner av identitet använts för att legitimera och motivera konfliktparternas anspråk på rätten till landområden, och för att legitimera och motivera politiska handlingar i konflikten? När parterna argumenterar för sin rätt till landet hänvisar de främst till historiska händelser, vilka faller inom den kognitiva gruppen. Det hänvisas även i viss mån till ideologiska argument men då sällan till religion. Även vid argumentationen för handlingar i konflikten används främst kognitiva argument. Religionen får här dock en lite större betydelse, främst på palestinsk sida. Hos palestinska terrorister/frihetskämpar motiveras delvis handlingarna med att Israel gör intrång på Palestina som är ett heligt muslimskt land. Vi anser dock att konflikten mellan Israel och Palestina inte i första hand är en religiös utan snarare en politisk konflikt sedd utifrån den argumentation som förekommer i konflikten.

Källförteckning

Aggestam, Karin, 1999. *Reframing and resolving conflict – Israeli-Palestinian negotiations 1988-1998*. Lund: Lund political studies

Barak, Omer; Harel, Amos, "Portrait of the terrorist as a young man", Haaretzdaily;

<http://www.haaretzdaily.com/hasen/pages/ShArt.jhtml?itemNo=154705&contrassID=2&subContrassID=1&sbSubContrassID=0&listSrc=Y> 2005-05-17

BBC news 1, 2003, *Who are islamic Jihad*;

http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/middle_east/2001/israel_and_the_palestinians/profiles/1658443.stm 2005-05-14

Begäran 2003. 8:e december 2003; [http://www.icj-](http://www.icj-cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwporder/imwp_iapplication_20031208.PDF)

[cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwporder/imwp_iapplication_20031208.PDF](http://www.icj-cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwporder/imwp_iapplication_20031208.PDF) 2005-05-10

Bergström, Göran; Boréus, Kristina, 2000. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*; Lund: Studentlitteratur

Bersamin, David, 2003. *Culture and resistance*. London: Pluto press

Council on foreign relations, 2004, *Al-Aqsa martyrs brigades*;

<http://www.cfrterrorism.org/groups/alaqsa.html> 2005-05-15

Declaration of establishment of state of Israel, 1948; publicerad i *Official Gazette*, No. 1 of the 5th, Iyar, 5708 (14th May, 1948), finns även på:

<http://www.mfa.gov.il/MFA/Peace%20Process/Guide%20to%20the%20Peace%20Process/Declaration%20of%20Establishment%20of%20State%20of%20Israel> 2005-05-08

Declaration of independence 1988, November 15th;

<http://palestine-net.com/politics/indep.html> 2005-05-08

Eriksson, Marie-Louise, 2004. *Ett land, två folk – ett studiematerial om konflikten mellan Israel och Palestina*. Stockholm: Sensus studieförbund

FN 2003. Report A/ES-10/248 of 24 November 2003;

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/630/77/PDF/N0363077.pdf?OpenElement> 2005-05-10

FN, 1994, *The United Nations and the question of Palestine*; The United Nations Department of Public Relations, DPI/1481 – 94.93324 – October 1994 – 7M

FN-resolution 242:

<http://daccessdds.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/240/94/IMG/NR024094.pdf?OpenElement> 2005-05-14

Follath, Erich, 2004, "Nah, so nah am paradies". *Der Spiegel* (nr 25/2004)

Frontline, 2002, "Ali Safuri, Islamic Jihad Leader, Ibrahim Abayat, Al Aqsa Martyrs Brigade Leader, Jihad Ja'Arie, Al Aqsa Brigades Leader"; <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/holy/onground/pales.html#safuri> 2005-05-15

Gavrilis, George 2004; "Sharon's endgame for the West Bank barrier". *The Washington Quarterly* volume 27, issue 4 2004, pages 7-20

Goldscheider, Calvin, 2002. *Cultures in conflict. The Arab-Israeli conflict*; Westport: Greenwood Press

Hamas, 1988, *Hamas covenant*.

<http://www.yale.edu/lawweb/avalon/mideast/hamas.htm> 2005-05-12

Hjärpe, Jan 2004. "Det legitima kriget, bellum iustum och jihad fi sabil Allah" i Aggestam, Karin 2004. *(O)rättfärdiga krig*; Lund: Studentlitteratur

ICJ 2004. International court of Justice: Advisory opinion on the legal consequences of the construction of a wall in the occupied Palestinian territory from 9 July 2004; <http://www.icj-cij.org/icjwww/idocket/imwp/imwpframe.htm> 2005-05-10

Israel Diplomatic Network . "The Anti-Terrorist Fence - An Overview: A comprehensive summary of the major issues concerning the fence" <http://securityfence.mfa.gov.il/mfm/web/main/missionhome.asp?LanguageID=&Question2=&MissionID=45187&MissionID=45187> 2005-05-08

Israel Ministry of foreign affairs 2003; "Disputed territories – forgotten facts about the West Bank and Gaza Strip, 1 Feb 2003".

http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2003/2/DISPUTED%20ERRITORIES-%20Forgotten%20Facts%20About%20the%20We 2005-05-07

Jansson, Eva Maria, 1999. "Judendomen", 217-248, i Jensen, Tim – Rothstein, Mikael – Sörensen, Podeman, Jorgen, (red), *Religionshistoria*. Portugal: Bokförlaget Nya Doxa.

Kimmerling, Baruch; Migdal, Joel S., 2003. *The Palestinian People: a history*; Cambridge: Harvard University Press

Kinnvall, Cattarina, 2003. "Om Identitetsforskning", i Peterson and Robertson (red), *Identitetsstudier i Praktiken*, Stockholm, Liber

MidEast Web: <http://www.mideastweb.org/briefhistory.htm#Modern%20History>, 2005-04-29

MidEast Web1: <http://www.mideastweb.org/israelfence.htm> 2005-05-10

MidEast Web 2:<http://www.mideastweb.org/thefence.htm> 2005-05-10

Reynolds, James, 2004. "Nobody is going to live forever", BBC news; http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_east/3899015.stm 2005-05-14

Tessler, Mark 1994; *A history of the Israeli-Palestinian conflict*; Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press

The constitution of the state of Palestine 2003;
<http://www.mofa.gov.ps/constitution/english%20constitution.asp> 2005-05-14

The state of Israel: Ministry of Foreign Affairs, 2004. *Saving lives: Israels anti-terrorist fence. Answers to questions*; <http://mfa.gov.il/mfa/go.asp?MFAH0o8d0> 2005-05-07

Wright, Martin (ed) 1989; *Israel and the Palestinians. Countries in crises*; Harlow, Essex: Longman

Yuval-Davis, Nira, 1997. *Gender and nation*; London: Sage Publications